

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.21.829/2011/4.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Novák Péter ügyvéd által képviselt felperesnek - a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Beszerzési és Perképviselési Főosztály (1055 Budapest, Kossuth tér 2-4., ügyintéző: dr. Schunk Alexandra) által képviselt Magyar Állam alperes ellen **kártalanítás** iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2011. május 26-án meghozott 12.P.28.592/2009/20. számú ítélete ellen az alperes 21. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és az alperes marasztalását 600.000 (hatszázezer) forintra és ennek az elsőfokú ítéletben írt kamataira leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg további 99.000 (kilencvenkilencezer) forint kereseti illetéket, az ezt meghaladó 36.000 (harminchatezer) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint elsőfokú perköltséget. Az elsőfokú ítéletet egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg 99.000 (kilencvenkilencezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

Keresetében a felperes 5.100.000 Ft vagy 4.500.000 Ft kártalanítás és annak 2009. november 18-tól a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Be. 580. § (2) bekezdés a) pont alapján. Az alperes a felperes kártalanítási igényének jogalapját a 6 hónap túllépés tekintetében elismerte, az ezt meghaladó időszakra azonban a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.250.000 Ft-ot és annak 2009. november 18-tól a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 171.000 Ft eljárási illetéket, míg a fennmaradó 135.000 Ft eljárási illetéket az állam, felmerült költségeiket pedig a felek maguk viselik.

A kereset elbírálásánál elsődlegesen azt az alapelvet tartotta szem előtt, hogy az elítélt csak olyan tartamú büntetést köteles letölteni, melyet a bíróságok rá kiszabtak. Ha az elítélt hosszabb büntetést tölt le, mint amennyit a jogerős összbüntetési ítélet rá kiszabott, akkor ez a körülmény a nem vagyoni kárpótlás iránti igényét megalapozza. Ennek eredményeként azt vizsgálta, hogy a felperes a büntetőeljárásokban kiszabott szabadságvesztések okán milyen időtartamot töltött büntetésvégrehajtási intézetben, megítélése szerint ugyanis a jogszerű fogvatartással összefüggésben így kialakult túlulás miatt tarthat igényt kárpótlásra, melyet az alperes el is ismert. A felperest az összbüntetéssel érintett ítéletek közül elsőként 2008. március 5-én ítélték el. Mindkét bűncselekményt ezt megelőzően követte el, és ezért az alapítéletek kvázi halmazati viszonyban álltak egymással, így a kiszabott büntetéseket összbüntetésbe kellett foglalni a Btk. 92. § (1) bekezdés szerint. A Pest Megyei Bíróság ítéletével jogerősen kiszabott börtönbüntetést a felperes az előzetes letartóztatásban töltött időre tekintettel teljes egészében kitöltötte, míg a Gyöngyösi Városi Bíróság ítéletével jogerősen kiszabott börtönbüntetés végrehajtása 2009. július 2-án még folyamatban volt. Az összbüntetés jogintézményének kifejezett célja, hogy az elkövetőt ne érje hátrány amiatt, mert a terhére rótt cselekményeket nem egy eljárásban bírálják el, ezért megítélése szerint az összbüntetés tartamából, tehát 2 év 2 hónap börtönbüntetésből kellett kiindulni. Ehhez képest a felperes az adott büntetőeljárások kapcsán 41 hónapot tartózkodott büntetésvégrehajtási intézetben, és ekként a kiszabott szabadságvesztés büntetését 1 év 3 hónappal túlülte.

Az összegszerűség megítélésénél azt a bírói gyakorlatot vette alapul, hogy a személyi szabadság hosszabb időtartamú, jelentősebb korlátozása és a börtönviszonyok fizikai, pszichikai értelemben is megterhelők és általában is károsak, az ennek során elszenvedett sérülések a szabadulást követő életvitelben hátrányt jelentenek. A nem vagyoni kárpótlásnak pedig éppen az a rendeltetése, hogy enyhítse e hátrányokat, és segítse a belőlük eredő nehézségek leküzdését. A kártalanítás megállapításánál az egységes bírói gyakorlat szerint nem lehet figyelembe venni a vád tárgyává tett bűncselekmény súlyát és társadalmi megítélését, mert a kártalanítási perben a szabadságelvonás tényének és tartamának van jelentősége. Ebből a szempontból az is közömbös, hogy a jogerős összbüntetési ítéletben kiszabott szabadságvesztés letöltése után nyomban foganatba kellett venni egy másik büntetés letöltését is. A felperes havi tételként határozta meg kártalanítási igényét, de a szabadságvesztés túltöltésével bekövetkező hátrány sem havi, sem napi tételben nem határozható meg. Mérlegelve azt, hogy a felperesnek milyen pszichikai és fizikai megterhelést jelenthetett a többletként letöltött szabadságvesztés, úgy ítélte meg, hogy a bekövetkezett hátránnyal a keresetben megjelölnél kisebb mértékű, 2.250.000 Ft-

os nem vagyoni kárpótlás áll arányban. Ezért ezt meghaladóan elutasította a keresetet. A késedelmi kamatról a Be. 582. § (2) bekezdés és 581. § (1) bekezdés alapján alkalmazandó Ptk. 301. § (1) bekezdés szerint határozott, míg a perköltségről és az illetékről a Pp. 81. § (1) bekezdésre figyelemmel rendelkezett.

Fellebbezésében az alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és a kártalanítás összegének 600.000 Ft-ra leszállítását kérte.

Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában a kereset jogalapjaként a Be. 580. § (2) bekezdését és 581. § (1) bekezdését is megjelölte, holott az utóbbi rendelkezés szerinti feltételek nem álltak fenn a perben, ez a jogszabály a felperes esetében kártalanítási igényt nem alapoz meg. A kereset jogalapja a Be. 580. § (2) bekezdés a) pontja alapján áll fenn, melynek értelmében kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért, ha annak tartama meghaladja a jogerősen kiszabott szabadságvesztés tartamát. Jelen esetben a kártalanítás alapjául az összbüntetési ítélet szolgál. Téves az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, miszerint a két alapeljárásban külön-külön töltött előzetes letartóztatás időtartamának, valamint a jogerős ítélet felperes által megkezdett jogszerű kitöltése időtartamának egybeszámításával (41 hónap) és a kiszabott jogerős szabadságvesztés időtartamának (26 hónap) szembeszállításával 15 hónap tekintetében állapította meg a kártalanítási kötelezettséget. A törvény az összbüntetésbe foglalás során ugyanis csak a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetések összbüntetésbe foglalásáról rendelkezik, egy másik tényállási elem összeszámításának lehetőségét nem teremti meg. Ezért az egyes büntetőeljárásokban elrendelt kényszerintézkedések is megőrzik önállóságukat, függetlenül attól, hogy az egyébként jogerősen kiszabott büntetések kvázi halmazatba foglalására kerül sor az összbüntetésbe foglalással. A kifejtettekből következik, hogy az összbüntetési ítélet 2 év 2 hónapos időtartama áll szemben az egyes büntetőeljárásokban külön-külön elrendelt kényszerintézkedések időtartamával, és így az egyes büntetőeljárások vonatkozásában külön-külön kell vizsgálni a Be. 580. § (2) bekezdés a) pontja szerinti feltételek fennállását. A Gyöngyösi Városi Bíróság előtti büntetőeljárásban a felperes 2 hónap 25 napot töltött előzetes letartóztatásban, ez pedig kevesebb volt az összbüntetési ítélettel megállapított szabadságvesztés időtartamánál, így ebben az eljárásban a Be. 580. § (2) bekezdése szerinti túlulésről eleve nem lehet szó. Ugyanakkor a jogerős szabadságvesztésként letöltött időtartam a kártalanítás feltételeit nem teremti meg, mert ez a fogvatartás nem előzetes letartóztatás volt, és a Be. 581. § (1) bekezdés szerinti kártalanítás esete sem áll fenn. A Pest Megyei Bíróság előtt folyamatban volt eljárásban 2 év 8 hónapot töltött a felperes előzetes letartóztatásban, és ennek az időtartama valóban 6 hónappal több az összbüntetési ítéletben kiszabott szabadságvesztés időtartamánál, ezért a felperest a kártalanítás kétség kívül megilleti e 6 hónapra a Be. 580. § (2) bekezdés alapján. Azért is kérte a kártalanítás 600.000 Ft-ra történő elszállítását, mert a fogvatartás időtartama és az elsőfokú eljárásban bizonyított nem vagyoni hátrányok alapján ez az összeg alkalmas az elszenvedett sérelmek kárpótlására.

Fellebbezési ellenkérelmében a felperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira hivatkozott.

Kiemelte, hogy az összbüntetés céljából következően az alapügyekben kiszabott jogerős szabadságvesztés idejét és az ezekben foganatosított előzetes letartóztatásban töltött időt is össze kell számítani, mert ha az összbüntetéssel kiszabott új büntetés alapján számított túlülés esetén nem járna kártalanítás, abban az esetben a terhelt alapjogai sérülnének. Az alperes egyébként ezt az érvelést és így keresete jogalapját is elfogadta az elsőfokú eljárásban.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 228. § (4) bekezdés szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedtek az alperest 600.000 Ft kártalanítás és annak 2009. november 18. napjától a kifizetés napjáig járó kamatában marasztaló, illetve a keresetet 2.250.000 Ft-ot és járulékát meghaladó részében elutasító rendelkezései, ezért azokat a másodfokú bíróság nem érintette.

A fellebbezés alapos.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezett körben hozott érdemi döntésével a következő indokok miatt nem értett egyet.

Keresetében a felperes kártalanítási követelése jogalapjaként a Be. 580. § (2) bekezdés a) pontját jelölte meg, és fellebbezésében az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a kártalanítás szabályai között a Be. 581. § (1) bekezdését alaptalanul tüntette fel, utóbbi jogszabály alapján ugyanis a felperes nem csak nem tartott, de alappal nem is tarthat igényt kártalanításra. A Be. utóbbi rendelkezése szerint ugyanis a terheltnek a kitöltött szabadságvesztésért - többek között - akkor jár kártalanítás, ha rendkívüli jogorvoslat folytán felmentették, vagy enyhébb büntetésre ítélték, illetve az eljárást vele szemben megszüntették. A felperest a jelen kártalanítási igény alapjaként megjelölt büntetőeljárásokban azonban nem mentették fel, az eljárásokat vele szemben meg sem szüntették, és ugyan a Gyöngyösi Városi Bíróság előtt folyamatban volt büntetőeljárásban hozott ítéletet a bíróság a jogerős 3 évi és 6 hónapi fegyházbüntetés vonatkozásában a felperesi perújítás eredményeként hatályon kívül helyezte, és a felperest 2 év és 2 hónap börtönre ítélte, de az ebben a büntetőeljárásban kiszabott börtönbüntetését a felperes nem töltötte ki.

A Be. 580. § (2) bekezdés a) pontja szerint a kártalanítás az előzetes letartóztatásért jár a terheltnek abban az esetben, ha annak időtartama meghaladja a jogerősen kiszabott szabadságvesztés tartamát. A kártalanítás előbbi szabálya alapján pedig az alperes helyesen érvelt fellebbezésében azzal, hogy jelen esetben ugyan a kártalanítás alapját egyik oldalról az összbüntetési ítélettel kiszabott szabadságvesztés időtartama képezi, ezt azonban az összbüntetési ítélet alapját képező egyes büntetőeljárásokban letöltött előzetes letartóztatások időtartamával kell összevetni, hiszen a Be. e szabálya szerint a kártalanítás nem másért, mint a jogerősen kiszabott szabadságvesztés időtartamát meghaladó előzetes letartóztatásért jár.

A felperes a Gyöngyösi Városi Bíróság előtti büntetőeljárásban az összbüntetési ítélettel megállapított szabadságvesztés időtartamánál kevesebbet töltött előzetes letartóztatásban, a jogerős ítélet alapján szabadságvesztésként letöltött időtartam pedig - a már kifejtettek szerint - kártalanítási igényét nem alapozza meg. A Pest Megyei Bíróságon folyamatban volt eljárásban viszont a felperes az összbüntetési ítéletben kiszabott 2 év 2 hónap szabadságvesztésnél több időt, összesen 2 év 8 hónapot volt előzetes letartóztatásban, ezért a jogerősen kiszabott szabadságvesztés tartamát meghaladó 6 hónapos előzetes letartóztatásért illeti meg a kártalanítás. A felperes tehát nem az elsőfokú ítéletben alapul vett 15 hónapos időszakra, hanem csak a 6 hónapos időtartamra érvényesíthet kártalanítási igényt. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból (elsőfokú ítélet 3. oldal 6. bekezdés) mellőzte azt a megállapítást, hogy a felperes a jogerősen összbüntetésbe foglalt és kiszabott 2 év 2 hónap jogerős szabadságvesztés büntetését 15 hónappal túlülte, és az alperes által fizetendő kártalanítás összegét a perben bizonyított sérelmekre tekintettel 600.000 Ft-ra és járulékaira leszállította.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alkalmazásával a fellebbezett körben megváltoztatta.

Az alperes sikeres fellebbezése folytán a felperes pervesztessége nagyobb arányú lett, ezért a másodfokú bíróság ennek megfelelően kötelezte a felperest további kereseti illeték, illetve az alperes javára a kifejtett tevékenységgel arányosan megállapított összegű jogtanácsosi munkadíjból álló elsőfokú perköltség megfizetésére (Pp. 81. § (1) bekezdés). Az alperes jogi képviselővel felmerült jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltséget és a feljegyzett fellebbezési illetéket a felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése folytán és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint köteles megfizetni.

Budapest, 2012. február 21.

Dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hóbl Katalin s.k.
előadó bíró

. Madarász Anna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: